

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra nederlandistiky

Studijní rok 2009/2010

Diplomová práce 3. ročníku bakalářského jednooborového studia
nizozemštiny pro hospodářskou praxi

De positie van het Nederlands in Duitsland

Vedoucí práce: Doc. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

Vypracovala: Vendula Pavlišťíková

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a veškerá literatura a ostatní zdroje, které jsem použila, je uvedena v Seznamu literatury.

Ik verklaar hiermee dat ik deze bachelorscriptie zelfstandig heb geschreven en dat alle literatuur en andere bronnen die ik gebruikt heb, zijn in de Literatuurlijst opgenomen.

Vendula Pavlišťíková

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat vedoucímu mé práce, Doc. Dr. Wilkenu Engelbrechtovi, cand. litt., za vedení a cennou kritiku.

Ik wil hier innig mijn begeleider, Doc. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt., bedanken voor zijn begeleiding en waardevolle kritiek.

Vendula Pavlišťíková

Inhoud

1. Woord vooraf.....	5
2. Inleiding.....	6
3. Het Nederlands in de aangrenzende Duitse taalgebieden	8
3.1. De Duitse deelstaten die aan Nederland grenzen.....	9
3.2. Het (niet-universitair) onderwijs Nederlands in de grensgebieden - Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen	10
3.3. Nederlands als vreemde taal in Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen	11
3.3.1. Nedersaksen	11
3.3.2. Noordrijn-Westfalen	14
3.4. De Nederlandse Taalunie.....	16
3.4.1. Certificaat Nederlands als vreemde taal (CNaVT)	16
4. Het Nederlands aan universiteiten	19
4.1. Neerlandistiek	20
4.2. Nederlands als hoofdvak.....	23
4.2.1. Westfälische Wilhelms Universiteit.....	23
4.2.2. Vrije Universiteit Berlijn	26
4.2.3. Universiteit van Keulen.....	28
4.2.4. Carl-von-Ossietzky-Universität Oldenburg	29
5. Nederlandse schrijvers in Duitse vertaling	31
5.1. Drie meest populaire Nederlandse auteurs	32
5.1.1. Cees Nooteboom	32
5.1.2. Harry Mulisch	35
5.1.3. Margriet de Moor	38
5.2. Nederlandse literatuur in Duitsland na de Tweede Wereldoorlog	39

5.2.1. Etty Hillesum	41
5.2.2. Anne Frank.....	42
5.2.3. Hugo Claus	43
6. Conclusie	45
7. Bijlagen	47
8. Bronnen.....	50
8.1. Literatuurlijst.....	50
8.2. Internetbronnen.....	50
9. Resumé in het Tsjechisch	53
10. Resumé in het Engels	55
11. Anotace	56

1. Woord vooraf

Voordat ik met mijn studie van de Nederlandse taal en cultuur begon, heb ik elf jaar Duits geleerd. Aan het begin van mijn studie had ik dus een beetje een probleem om deze talen te onderscheiden. Ik had ook problemen om Nederlands zonder Duitse woorden te spreken en omgekeerd. Hoe meer ik over de Nederlandse taal en cultuur heb geleerd, des te meer zag ik wat deze twee culturen gemeen hebben. Het gaat vooral om de cultuur, de geschiedenis en de taal, want het Nederlands en het Duits lijken heel veel op elkaar. Deze talen heb ik vaak vergeleken. Bij het leren van een nieuwe taal kan men niet uitwijken voor het vergelijken van de taal die vroeger gestudeerd is, in het bijzonder als ze veel gemeen hebben zoals het Nederlands en het Duits. Ik interesseerde me er ook voor of en hoe Nederland en Duitsland de samenhangen en overeenkomsten waarnemen. Of deze twee landen een gelijke relatie als bijv. tussen Tsjechië en Slowakije voelen of niet. Omdat het Duits in Europa een erkende taal is en in veel landen is bekend en populair, interesseerde me, of het Nederlands dezelfde positie net in Duitsland heeft. Op grond van deze belangstelling heb ik het thema voor mijn bachelorscriptie gekozen.

2. Inleiding

Nederland en Duitsland hadden altijd veel gemeen, wat betreft gemeenschappelijke geschiedenis, cultuur of taal. Vooral de talen van beide landen lijken op elkaar, zijn nauw verwant en hebben veel overeenkomsten. Het Nederlands en het Duits behoren tot dezelfde groep van de West-Germaanse talen, waarin ze twee van de vier hoofdvormen vormen. Het Nederlands kent gelijkenissen met het Duits, maar vroeger waren verschillen tussen deze talen nog kleiner dan tegenwoordig. Het is dus mogelijk, dat deze talen oorspronkelijk maar één taal waren. Het Nederlands is officieel erkend in Nederland en België, maar al heel lange tijd wordt het ook in Duitsland gebruikt, vooral in de Duitse grensstreek Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen, waar verschillende Nederduitse dialecten worden gesproken.

Het Nederlands had in Duitsland altijd al een bepaalde positie. De relaties tussen de landen waren echter lang niet altijd ideaal. Vooral na de Tweede Wereldoorlog waren de betrekkingen tussen de landen zwaar geschokt. De bezetting van Nederland door Duitsers was voor Nederlanders een traumatische ervaring en de betrekkingen werden nog lange tijd door de erfenis van de oorlog beïnvloed. Ofschoon de anti-Duitse gevoelens nog niet verdwenen, normaliseerde de situatie zich langzaam en de oude tegenstellingen tussen deze landen vanwege de oorlog lijken steeds minder van betekenis. Tegenwoordig denken Nederlanders over Duitsland steeds positiever na en het verloren vertrouwen werd vernieuwd. Ook in Duitsland bestaat er een vriendelijk beeld van hun kleinere buurland.

Omdat het een heel breed thema zou zijn, wil ik in mijn bachelorscriptie alleen over drie hoofdstukken bezig zijn. Het eerste deel onder naam *Het Nederlands in de aangrenzende Duitse taalgebieden* gaat over de inwerking van het Nederlands in de Duitse grensgebieden Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. In deze deelstaten is het Nederlands echt populair, want de mensen wonen dichtbij Nederland en zijn vaker in contact met Nederlanders en het Nederlands. Het Nederlands wordt hier naast de universiteiten op scholen voor primair en secundair onderwijs onderwezen.

In het tweede hoofdstuk *Het Nederlands aan universiteiten* ben ik bezig met het Nederlands op universitaire niveau. In dit deel is informatie over Neerlandistiek in Duitsland en over universiteiten, waarin het Nederlands als een hoofdvak wordt onderwezen.

Het derde hoofdstuk *Nederlandse schrijvers in Duitse vertaling* is de samenvatting van de Nederlandstalige schrijvers, die tegenwoordig in Duitsland echt populair zijn en wier boeken in het Duits vaak vertaald worden. Ik noem ook de auteurs uit de periode na de Tweede Wereldoorlog, die ook als belangrijke en geliefde auteurs beschouwd worden.

3. Het Nederlands in de aangrenzende Duitse taalgebieden

In de aan Nederland grenzende Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen is de Nederlandse taal heel populair. Vooral voor de jongeren. Die gaan naar Nederland bijvoorbeeld om hun vakantie door te brengen of om geld te verdienen. Sommigen werken bij een bedrijf dat samenwerkt met gelijksoortige bedrijven in Nederland en België en anderen hebben in Nederlandstalige gebieden een tweede woonplaats. Veel Duitsers hebben in Nederland of België ook familie, vrienden of kennissen en ze willen met hen Nederlands kunnen spreken. De redenen voor het leren van het Nederlands zijn dus heel verschillend.¹

Volgens Veronika Wenzel, voorzitter van de vakvereniging Nederlands en docente aan de Westfaalse Wilhelms-Universiteit in Münster „*vinden ouders in de grensregio het belangrijk dat hun kinderen Nederlands spreken*“. Verder vermeldt ze „*Nederlands is bovendien populair sinds de komst van veel Nederlandse gezinnen naar de Duitse grensstreek. Helaas komt de integratie maar van één kant. Steeds meer Duitsers spreken goed Nederlands, maar de populariteit van Duits onder Nederlandse jongeren neemt af*“. Het Nederlands is voor Duitsers een makkelijke taal en volgens Wenzel „*herkennen kinderen veel woorden. Ze begrijpen het snel en hebben geen last van moeilijke naamvallen*“.²

Omgekeerd is het Duits voor Nederlanders echter een moeilijke taal. Hierop wijst ook het aantal studenten die Nederlands studeren, dat twee of driemaal zo hoog is als het aantal studenten Duits in Nederland. Bijvoorbeeld voor het studieprogramma op de universiteit te Münster hebben zich 300 studenten ingeschreven, maar slechts 10 procent komt uit Nederland.

In het jaar 2005 studeren ongeveer 400 studenten het Nederlands in het hoger onderwijs. Dat is tweemaal meer dan in het jaar 2000. In dit jaar volgden

¹ <http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/62/> (11.1.2010, 17:14)

² <http://www.tctubantia.nl/regio/5123832/Nederlands-populair-in-Duitsland.ece> (11.1.2010, 18:12)

in Noordrijn-Westfalen cca 16.000 scholieren lessen Nederlands op de middelbare school.³

In de grensstreek bestaan ook tweetalige scholen. Duitse scholen willen voor Nederlanders hun scholen aantrekkelijk te maken en dus geven de lessen in het Duits en ook in het Nederlands. In Duitsland is echter een groot lerarentekort voor het vak Nederlands en helaas werd het steeds grote belangstelling van Duitsers voor Nederlands niet beantwoord.⁴

3.1. De Duitse deelstaten die aan Nederland grenzen

Nederland grenst in het oosten aan twee van de zestien deelstaten van Duitsland: aan Nedersaksen (*Niedersachsen*) en Noordrijn-Westfalen (*Nordrhein-Westfalen*).

Nedersaksen is een deelstaat in het noordwesten van Duitsland die grenst aan de Nederlandse provincies Overijssel, Drenthe en Groningen. De deelstaat is onderverdeeld in 38 districten en 8 stadsdistricten. De hoofdstad is Hannover. Nedersaksen is de derde volkrijkste Duitse deelstaat en qua oppervlakte de tweede van de zestien deelstaten in Duitsland. Bij Nedersaksen horen ook de Oost-Friese Waddeneilanden.

In Nedersaksen worden Hoogduits en verschillende varianten van het Nedersaksisch gesproken. Het Nedersaksisch is een in Nederland en Duitsland officieel erkende streektaal die bestaat uit een groep niet-gestandaardiseerde Nederduitse dialecten. Deze worden voornamelijk gesproken in het noordelijke deel van Duitsland en in het noordelijke en oostelijke deel van Nederland. Nederland erkent het Nedersaksisch officieel als streektaal.⁵

³ http://taalunieversum.org/nieuws/986/nederlandse_taal_populair_in_duitsland (11.1.2010, 17:14)

⁴ http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlands_in_Duitsland (11.1.2010, 16:20)

⁵ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Nedersaksen> (11.1.2010, 16:20)

Noord-Rijnland-Westfalen of Noordrijn-Westfalen ligt in het westelijke deel van Duitsland en grenst aan de Belgische provincie Luik en de Nederlandse provincies Limburg, Gelderland en Overijssel. Deze deelstaat is qua inwonertal de grootste van Duitsland. De hoofdstad is Düsseldorf. Noordrijn-Westfalen heeft 31 districten en 23 stadsdistricten. In het stadsdistrict Munster die de hoofdstad van het district Munster is, ligt een van de oudste universiteiten van Duitsland - de Westfälische Wilhelms Universiteit uit 1780. In Noordrijn-Westfalen wordt Hoogduits gesproken.⁶

3.2. Het (niet-universitair) onderwijs Nederlands in de grensgebieden - Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen

Buiten Nederland en België bestaat er geen land waar het Nederlands zo populair is als in Duitsland. Vooral in de deelstaten, die aan het Nederlandse taalgebied grenzen - Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen. Hier wordt Nederlands naast de universiteiten ook op andere niveaus onderwezen - op scholen voor primair, secundair- en volwassenenonderwijs.

Deze grensgebieden hebben hulp nodig bij het onderwijs Nederlands. Ondersteuning wordt geboden door de Taalunie die met verschillende regionale overheden samenwerkt. De samenwerking is in elke regio verschillend, want in elke regio is er een andere situatie. Het doel van deze samenwerking is om het Nederlands in de grensstreken verstevigen en verbeteren.

De Taalunie zorgt voor het niet-universitaire onderwijs van het Nederlands en de verspreiding van deze taal in grensgebieden - Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen. De Taalunie wil vooral de kennis van de Nederlandse taal en van Nederland stimuleren. In de grensstreek willen ze een goed klimaat voor het schoolvak Nederlands scheppen. De Taalunie helpt ook door de financiële middelen die voor de ontwikkeling van het vak heel belangrijk zijn.

Tussen universitaire en niet-universitaire onderwijs bestaat een verband. De universitaire studie is lonender en kwantitatief belangrijker. De belangstelling

⁶ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Noord-Rijnland-Westfalen> (11.1.2010, 16:25)

voor Nederlands op de middelbare scholen hangt af van het aantal leraren die voldoende opleiding hebben en het Nederlands kunnen onderwijzen. De grote wens van de Nederlandse Taalunie is om ook op deze soort van scholen het onderwijs Nederlands in buitenland te ontwikkelen.⁷

3.3. Nederlands als vreemde taal in Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen

In Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen wordt het Nederlands regulier als vreemde taal onderwezen. Het Nederlands kan voor de Duitse leerlingen als eerste, tweede of derde vreemde taal zijn. Het aantal van leerlingen die het vak Nederlands volgen is niet klein (Noordrijn-Westfalen 2006/2007 - 15.066 leerlingen). Het Nederlands kan in deze grensgebieden een deel van de eindexamen zijn. Geïnteresseerden kunnen een studie van het Nederlands op universitaire niveau volgen. Naast de studie Nederlandse taal en letteren kunnen ze ook voor een universitaire lerarenopleiding kiezen, die tot lesbevoegdheid in het reguliere onderwijs leidt.⁸

3.3.1. Nedersaksen

„In Nedersaksen wordt Nederlands door bijna zeventig leraren op ruim veertig scholen onderwezen. Het overgrote deel hiervan ligt in het grensdistrict Wezer-Eems, dat het gebied van Nordhorn en Osnabrück in het zuiden tot en met de kustlijn van Oost-Friesland, het Oldenbruger Land en Butjadingen bestrijkt. Bijna alle scholen in deze gebied zijn rijksscholen.“⁹

In Duitsland is het onderwijs in verschillende schooltypes ingedeeld. Na het lager onderwijs worden de leerlingen (dertien jaar) in Nedersaksen verdeeld over de schooltypes *Hauptschule*, *Realschule* en *Gymnasium*.

⁷ http://taalunieversum.org/wereldwijd/nederlands_op_scholen_in_aangrenzende_taalgebieden/ (11.1.2010, 17:16)

⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlands_als_vreemde_taal (11.1.2010, 16:25)

⁹ <http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/25/> (11.1.2010, 18:00)

Verschillende schooltypes in Nedersaksen:

a) Lager onderwijs

Op veel basisscholen is een vreemde taal als ontmoetingstaal (taal van de burenen) heel populair. In Noordrijn-Westfalen is het Nederlands, maar in Nedersaksen zijn tot nog toe alleen basisscholen met Engels of Frans te vinden. Hoewel het Nederlands vele voordelen in het grensgebied zou bieden, heeft het helaas nog geen aanhangers gevonden.¹⁰

b) Secundair onderwijs

In Duitsland leren alle leerlingen vanaf hun tiende jaar Engels. Deze eerste vreemde taal houden ze vijf of zes jaar lang. Dan kunnen ze op *Realschulen* en op *Gesamtschulen* vanaf hun twaalfde jaar een tweede vreemde taal kiezen. Op *Gymnasia* is deze tweede taal verplicht. Ze kunnen tussen Frans of Latijn kiezen. Op *Gymnasia* worden ook Spaans en Russisch aangeboden.

Op *Realschulen* en *Gesamtschulen* in de grensgebieden kunnen scholieren ook Nederlands als tweede vreemde taal kiezen. In dit geval moeten aan de school tenminste twee leraren Nederlands zijn en de school moet de toestemming van de minister hebben. Dan houden de leerlingen deze tweede taal vier jaar lang.

Op *Gymnasia* en op sommige *Gesamtschulen* kunnen de veertienjarigen nog een derde vreemde taal kiezen. Maar op deze scholen moeten er genoeg leraren zijn die vakbekwaam zijn in het onderwijzen van vreemde talen.

Het Nederlands kan echter op alle schooltypes en voor verschillende leeftijdsgroepen in het voortgezet onderwijs in de vorm van werkgroepen worden gegeven. Deze lessen worden een keer per week gegeven, zijn niet verplicht en de leerlingen stoppen meestentijds na één of twee jaar.

¹⁰ <http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/28/> (14.1.2010, 15:20)

In sommige Duitse scholen gaat een nieuwe ontwikkeling in het lager secundair onderwijs. Leerlingen in deze scholen volgen behalve het gewone onderwijs ook andere schoolvakken als aardrijkskunde, geschiedenis of muziek in een vreemde taal. Met dit soort van het onderwijs wordt gestart in een Realschule in Nordhorn in Nedersaksen.¹¹

In het hoger secundair onderwijs van het *Gymnasia* speelt het Nederlands in Nedersaksen vooral een rol in het kader van *Projektkursen*. Op de middenschool in Auricht hebben de leerlingen Nederlands in hun vakkenpakket. Sommige studenten hebben al vier jaar Nederlands in het lager onderwijs gehad en de anderen willen eerst pas met Nederlands als een nieuwe vreemde taal beginnen. Dit vak Nederlands zit eerst in het vakkenpakket in Nedersaksen en de leerlingen kunnen hun *Abitur* (eindexamen) ook in dit vak behalen.¹²

Als schoolvak in het vormend onderwijs speelt het Nederlands een kleine rol. In Nedersaksen is er slechts één school die Nederlands bij de middelbare beroepsopleiding in het vakkenpakket heeft. Nederlands als onderdeel van de beroepsopleiding is trouwens niet veel ontwikkeld, behalve het *Fachgymnasium* in Nordhorn.

Nederlands zou een grotere rol kunnen spelen in het geval, dat de studenten van de lerarenopleiding in het beroepsonderwijs voor het vak Nederlands zouden kiezen. Ook binnen de opleidingen voor leraren in het beroepsonderwijs zou meer aandacht aan de toekomstige rol van het Nederlands in bepaalde beroepssectoren moeten worden besteed. In sommige bedrijfstakken in de grensgebieden is kennis van het Nederlands belangrijker dan de kennis van het Engels of Frans.¹³

¹¹ <http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/28/> (14.1.2010, 15:20)

¹² <http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/29/> (14.1.2010, 15:20)

¹³ <http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/29/> (14.1.2010, 16:45)

3.3.2. Noordrijn-Westfalen:

In Noordrijn-Westfalen werd het Nederlands eerst in de jaren vijftig op de *Realschule* in Kleef aangeboden. Nederlands was nog niet als het schoolvak onderwezen, maar als een cursus - twee lessen per week. Later werd Nederlands in Kleef ook als het vak op één gymnasium gegeven.

De belangstelling voor het vak Nederlands begon te groeien vooral dankzij leraren zoals J. Kempen en H. Combecher. Die hebben Nederlands gepresenteerd als een gewone taal, die als andere moderne talen kan worden onderwezen.

Vanaf jaar 1962 kan Nederlands een deel van het staatsexamen op *Gymnasia* en *Realschulen* zijn. De instituten Nederlands aan de universiteiten in Munster en Keulen moesten aan de lerarenopleiding denken. Later was het mogelijk Nederlands ook in Aken studeren.

In 1975 werd het Nederlands als een officieel vak op het *Gymnasium* erkend. Het Nederlands was als *Grundkurs* (drie lessen per week) of als *Leistungskurs* (zesmaal per week) onderwezen. Het was ook mogelijk het Nederlands als vak voor het eindexamen te kiezen.¹⁴

Verschillende schooltypes in Noordrijn-Westfalen:

a) Lager onderwijs

In deze Duitse deelstaat wordt op dit moment geen vreemde taal onderwezen. Een paar jaar geleden heeft men een poging ondernomen om een vreemde taal als leergang in te voeren. Maar deze poging is om verschillende redenen mislukt. Dan heeft men geen zin gehad om reeds het onderwijs van vreemde taal in te voeren. Maar deskundigen zijn het eens, dat de jonge leerlingen zijn dankzij hun leeftijd voor het leren van een vreemde taal uitermate

¹⁴ <http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/53/> (14.1.2010, 16:45)

openstaan en het is dus heel voordelig in zo kleine leeftijd met het leren van talen beginnen.

In Noordrijn-Westfalen heeft men getracht om met een zog. *Begegnungssprache* („ontmoetingstaal“) te experimenteren. Deze taal wordt op een nieuwe manier onderwezen. Kinderen maken kennis met sommige aspecten van een vreemde taal door een vorm van spel. Eén van de ontmoetingstalen zal ook het Nederlands zijn. Op dat ogenblik wordt lesmateriaal ontwikkeld en veel scholen, vooral uit Duits-Nederlandse grensstreek, zijn bereid aan dit experiment mee te werken.¹⁵

b) Secundair onderwijs

Op de *Hauptschule* is echter het Engels als enige vreemde taal voorgeschreven. Soms is een poging gedaan om het Nederlands als keuzevak aan te bieden, maar de belangstelling is heel klein.

Het Nederlands wordt als schoolvak in Noordrijn-Westfalen echter heel goed op de *Realschulen* ontwikkeld. Ongeveer 1200 leerlingen volgen aan 28 *Realschulen* curcussen Nederlands. De belangstelling voor het Nederlands is in dit geval groot, maar het aantrekken van meer leraren is een financieel probleem. Gelukkig wordt de status van dit vak aan de *Realschulen* niet bedreigd.

Het vak Nederlands heeft zijn plaats ook op de *Gesamtschulen*. Het Nederlands wordt alleen op drie van deze scholen aangeboden. Tegenwoordig volgen slechts circa 100 leerlingen.

Op de *Gymnasia* is de positie van het Nederlands een beetje beter. In de hoogste drie klassen kunnen de leerlingen het Nederlands kiezen, die hetzelfde status als andere vreemde talen heeft. De leerlingen kunnen het Nederlands in hun vakkenpakket voor het eindexamen hebben. Door de *Gymnasia* worden ook andere niet-traditionele talen zoals Russisch of Spaans aangeboden. Het Nederlands heeft dus een grote concurrentie, maar indien het vak Nederlands

¹⁵ <http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/54/> (14.1.2010, 16:45)

aangeboden is, keuzen de leerlingen ook voor het Nederlands. Tegenwoordig leren ongeveer 1500 leerlingen Nederlands op *Gymnasia*.¹⁶

Het Nederlands in het beroepsonderwijs kan geen plaats vinden, omdat een studie Nederlands voor leraren in het beroepsonderwijs niet mogelijk is.¹⁷

3.4. De Nederlandse Taalunie

„De Nederlandse Taalunie is een beleidsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samenwerken op het gebied van het Nederlands. De belangrijkste werkterreinen zijn: de Nederlandse taal zelf, het Nederlands in digitale toepassingen, onderwijs in en van het Nederlands, literatuur en leesbevordering, en de positie van het Nederlands in Europa en in de wereld.“¹⁸

„De Nederlandse Taalunie houdt zich bezig met de Nederlandse taal, het onderwijs in en van het Nederlands en literatuur. Daarbij staat de samenwerking tussen Nederland, Vlaanderen en waar mogelijk Suriname centraal. Hierna volgt een samenvatting van onze activiteiten ingedeeld in werkterreinen.“¹⁹

3.4.1. Certificaat Nederlands als vreemde taal (CNaVT)

Het CNaVT is een project van de Nederlandse Taalunie. Dit certificaat is internationaal erkend en is voor studenten die het Nederlands buiten het Nederlandse taalgebied leren. Door deze certificaat kunnen ze hun taalvaardigheden op verschillende niveaus toetsen. De examens kunnen op zes maatschappelijk relevante profielen worden afleggen.²⁰

¹⁶ <http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/55/> (14.1.2010, 16:45)

¹⁷ <http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/55/> (14.1.2010, 16:45)

¹⁸ http://taalunieversum.org/taalunie/wie_zijn_wij/ (16.2.2010, 13:16)

¹⁹ <http://taalunieversum.org/taalunie/werkterreinen/> (16.2.2010, 13:16)

²⁰ http://taalunieversum.org/wereldwijd/certificaat_nederlands_als_vreemde_taal/index.php (16.2.2010, 13:16)

a) Profiel Toeristische en Informele Taalvaardigheid (PTIT)

Het Profiel Toeristische en Informele Taalvaardigheid bevat de taalvaardigheden, die voor informele communicatie nodig zijn. Dit profiel komt globaal overeen met niveau A2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of Reference).²¹

b) Profiel Taalvaardigheid Praktische Beroepen (PTPB)

Dit profiel bevat de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden, die voor het functioneren in een praktisch beroep nodig zijn (bijvoorbeeld in de bouw, transport, techniek, industrie, zorg en horeca). Het PTPB komt met niveau A2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of Reference).²²

c) Profiel Maatschappelijke Taalvaardigheid (PMT)

Het PMT bevat de taalvaardigheden die voor het meer formele communicatie en zelfstandige maatschappelijke functioneren nodig zijn. Dit profiel is voor mensen die in de Nederlandse taal en cultuur geïnteresseerd zijn of voor mensen die voor een periode in het Nederlandse taalgebied willen verblijven. Het Profiel Maatschappelijke Taalvaardigheid komt met niveau B1 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of Reference).²³

d) Profiel Professionele Taalvaardigheid (PPT)

Het Profiel Professionele Taalvaardigheid bevat de taalvaardigheden voor het formele communicatie en professionele functioneren in het Nederlands. Dit profiel is voor mensen die het Nederlands voor administratieve en dienstverlenende functies nodig hebben. Het PPT komt met niveau B2 van het

²¹ <http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=105> (16.2.2010, 14:20)

²² <http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=177> (16.2.2010, 14:20)

²³ <http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=110> (16.2.2010, 14:20)

Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of Reference).²⁴

e) Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs (PTHO)

Het PTHO bevat de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden die voor een opleiding van het Nederlands aan de universiteiten of hogescholen nodig zijn. Dit profiel is belangrijk voor mensen, die zich aan een Nederlandstalige universiteit of hogeschool inschrijven willen. Het PTHO komt met niveau B2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of Reference).²⁵

f) Profiel Academische Taalvaardigheid (PAT)

Dit profiel bevat de taalvaardigheden die voor het functioneren op academisch niveau in het Nederlands nodig zijn. Het PAT is voor mensen die met een opleiding Nederlands als Vreemde Taal eindigen en die met een loopbaan als docent Nederlands als Vreemde Taal willen beginnen. Deze mensen moeten met teksten op academisch niveau kunnen werken. Het Profiel Academische Taalvaardigheid komt met niveau C1 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of Reference).²⁶

²⁴ <http://www.cnvt.org/main.asp?lan=13&typ=115> (16.2.2010, 14:20)

²⁵ <http://www.cnvt.org/main.asp?lan=13&typ=176> (16.2.2010, 14:20)

²⁶ <http://www.cnvt.org/main.asp?lan=13&typ=121> (16.2.2010, 14:20)

4. Het Nederlands aan universiteiten

In Duitsland is het universitaire onderwijssysteem vrijwel gelijk aan dat in Nederland. Ze hebben ook hogescholen (*Fachhochschulen*) en universiteiten (*Universitäten*), waar bachelor- en masteropleidingen aangeboden worden. In Duitsland wordt de term *Hochschulen* als overkoepelende term gebruikt om zowel universiteiten als hogescholen (*Fachhochschulen*) mee aan te duiden. Het verschil tussen de *Fachhochschulen* en de universiteiten is in een meer praktijkgerichte opleiding, een kortere studieduur en meer toepassingsgericht onderzoek. Daarom zijn ze vergelijkbaar met de Nederlandse hogescholen. In Duitsland zijn er 375 *Hochschulen*, waarvan 84 universiteiten en 104 *Staatliche Fachhochschulen*.²⁷

In het Duitse universitaire onderwijssysteem kan zich een student voor twee of voor drie studievakken inschrijven. Als hij voor twee vakken kiest, volgt hij deze twee vakken allebei als hoofdvakstudie (bijv. germanistiek als eerste en neerlandistiek als tweede hoofdvak). Indien hij voor drie vakken opteert, is één ervan zijn hoofdvak en de twee andere zijn zijn bijvakken (bijv. neerlandistiek als hoofdvak, germanistiek als eerste bijvak en anglistiek als tweede bijvak).

Deze vakken kan men als Bachelor of Master (wetenschappelijke graad) of als *Lehramt* (wettelijke graad, concreet voorbereidend op het lerarenberoep) studeren. De keuze tussen de twee soorten opleidingen wordt bij het begin van de studie gemaakt.

De Duitse universitaire opleidingen bestaan uit twee fases - het *Grundstudium* en het *Hauptstudium*. Elke fase wordt afgesloten met een examen. Als je voor de examens geslaagd bent, krijg je een *Diplom-Grad* of een *Magister-Grad*. De *Diplom-Grad* heeft de toevoeging FH, wat staat voor *Fachhochschule*.

Sommige universitaire studies in Duitsland hebben een zogenaamd *numerus fixus* (of *numerus clausus*), wat betekent dat ze een klein aantal plaatsen voor buitenlandse studenten gereserveerd hebben. Het academisch

²⁷ <http://www.duitsland.nl/site/achtergronden/Onderwijs.html> (24.2.2010, 18:30)

jaar bestaat uit twee semesters. Het wintersemester begint half oktober en eindigt half februari en het zomersemester duurt van half april tot half juli. Tussen deze twee semesters is een Vorlesungsfreie Zeit, waarin geen colleges zijn.²⁸

4.1. Neerlandistiek

De neerlandistiek is de wetenschap, die zich bezighoudt met de Nederlandse taal en cultuur. Een beoefenaar van de neerlandistiek heet een neerlandicus. De neerlandistiek is niet alleen in Nederland of Vlaanderen, maar het floreert ook buiten het taalgebied. De geschiedenis van de neerlandistiek buiten het Nederlandse taalgebied gaat tot diep in de negentiende eeuw terug.²⁹ Ook in Duitsland bestaat er veel neerlandistiek, maar de preciese geschiedenis is nog niet geschreven. Er bestaan alleen talrijke artikelen over de geschiedenis van één enkele vakgroep.³⁰ De eerste resultaten van de geschiedschrijving van de neerlandistiek in Duitsland zijn studies en artikelen over de geschiedenis van de grote vakgroepen neerlandistiek in Keulen, Leipzig en Münster. Kleinere bijdragen zijn over Berlijn, Bonn, Frankfurt am Main, Oldenburg of over neerlandistiek aan andere universiteiten.

Een van de grootste neerlandistiek-vakgroepen in Berlijn stond vanaf het begin onder invloed van vertegenwoordigers van nationalistische opvattingen. Van 1912 tot 1916 was Herman Wirth lector van het Nederlands. Vanaf 1919 werkte als lector Nederlands aan de Friedrich-Wilhelms-Universität Michiel van de Kerckhove.³¹ Hij behandelde de Nederlandse letterkunde van de middeleeuwen tot moderne letterkunde en gaf colleges Middelnederlands en Zuid-Afrikaans. Pas in de jaren zeventig zou Nederlands aan de Friedrich-Wilhelms-Universität een volwaardige studie worden.

²⁸ http://taalunieversum.org/wereldwijd/student-assistenten/duitsland_universitt_zu_kln_institut_fr_niederlandistik_kln/ (24.2.2010, 18:30)

²⁹ <http://www.studeren.uva.nl/ma-comparatieve-neerlandistiek> (24.2.2010, 18:30)

³⁰ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 40

³¹ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 46

Van 1886 werd in Bonn Neder-Duitse en Nederlandse taal en literatuur door de hoogleraar Johannes Franck onderwezen. Hij had twee jaren Middelnederlands in Leiden gestudeerd. Een andere hoogleraar in Bonn was Theodor Frings.³²

In 1921 werd in Frankfurt am Main het Holland-Institut opgericht. Dit instituut kan als voorloper van het Zentrum für Niederlande-Studien te Münster worden beschouwd.³³ In 1935 werd het instituut opgeheven, want de geschikte kandidaat Henri Emile Enthoven werd niet benoemd.

In 1931 werd in Keulen het Deutsch-Niederländisches Institut opgericht en later in de universiteit van Keulen geïntegreerd. In 1965 is het Institut für Niederländische Philologie zelfstandig geworden en is de nadruk op de filologie gelegd.³⁴

In Leipzig was van 1919 tot 1945 André Jolles hoogleraar Nederlands en vergelijkende literatuurwetenschap. Hij bracht een periode tijdens de Eerste Wereldoorlog aan de vervlaamste universiteit van Gent door. Maar vanwege zijn keuze voor het nationaalsocialisme was hij niet meer in Nederland welkom.³⁵

De neerlandistiek in Münster werd door Geeraedts in drie fasen onderscheiden: de periode van 1917 tot 1953, 1954 tot 1965 en van 1965 tot 1990. Tot deze perioden verbindt hij ook de personen die grote invloed aan de neerlandistiek in Münster hebben gegeven. Bijvoorbeeld Frans Jostes en of René van Sint-Jan die in 1920 tot lector werd benoemd. De eerste germanist, die ook aandacht aan de neerlandistiek besteed, was Pilger. Hij maakte gebruik van de documenten van de verantwoordelijke ministeries van de Duitse deelstaat Noordhein-Westfalen, waar men actief is om de positie van het Nederlands te versterken. Geeraedts en Pilger besteden aandacht aan de plannen voor een Duits-Nederlands instituut. In 1931 begon de rector van de

³² Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 47

³³ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 48

³⁴ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 49

³⁵ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 50

universiteit actief zijn en in 1988 stemde de minister van Nordrhein-Westfalen toe. Geeraedts gaat uitvoerig in op de eerste plannen voor het instituut.³⁶

De universiteit in Oldenburg bestaat niet lang en de neerlandistiek is nog relatief jong. Maar met aanstelling van Francis Bulhof als hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde was de neerlandistiek eindelijk volwassen geworden. Daarna werden ook op universiteiten in Keulen, Münster en Berlijn hoogleraren moderne letterkunde benoemd.³⁷

Tegenwoordig kan men de neerlandistiek aan meer dan 200 universiteiten in de wereld studeren. De belangstelling voor Nederlandse taal en cultuur is in Europese landen groot, maar buiten Nederland en België is er geen enkel land waar de neerlandistiek zo goed in de markt ligt als in Duitsland, bij de oosterburen van Nederland en Vlaanderen. Dat geldt voor de universitaire Neerlandistiek en ook voor het onderwijs op andere niveaus. In Duitsland zijn trouwens meer studenten neerlandistiek dan in Nederland. Aan de Duitse universiteiten zijn voor de neerlandistiek ongeveer 2400 studenten ingeschreven, maar in Nederlands wordt de neerlandistiek door 1600 mensen gestudeerd.

De neerlandistiek in Duitsland kan men aan circa 20 universiteiten als hoofdvak of bijvak studeren. Het Nederlands kan men als hoofdvak aan de universiteiten van Berlijn, Oldenburg, Keulen, en Münster afstuderen. Aan deze universiteiten studeert men het Nederlands voor staatsexamen en na afloop van deze bacheloropleiding kan men de neerlandistiek in de masteropleiding volgen.

De rest van de universiteiten bieden het Nederlands als tweede vak aan. Bijvoorbeeld aan de universiteit van Münster studeren in het Huis der Nederlanden (Haus der Niederlande) ongeveer 230 studenten dit vak, naast de studenten die de neerlandistiek als hoofdvak doen. De populaire stad is ook Berlijn, waar regelmatig studenten uit Nederland een paar maanden neerlandistiek komen studeren. De neerlandistiek wordt er door circa 200

³⁶ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 51

³⁷ Jaap Grave, *Internationale neerlandistiek 47/2*, Rozenberg Publishers 2009, p. 52

studenten gevolgd, want Berlijn is voor Nederlandse maar ook voor andere buitenlandse studenten (bijv. uit verderop gelegen Polen) heel aantrekkelijk en vooral goedkoop.³⁸

4.2. Nederlands als hoofdvak

In Duitsland is het Nederlands onderwezen als hoofdvak aan de Westfälische Wilhelms Universiteit in Munster, de Vrije Universiteit Berlijn, de Universiteit van Keulen en aan de Carl von Ossietzky Universiteit in Oldenburg. De universiteit van Münster hoort samen met de Vrije Universiteit Berlijn, de universiteit München en de universiteit te Keulen tot de vier grootste hogescholen in de Bondsrepubliek.³⁹

4.2.1. Westfälische Wilhelms Universiteit (Duits: Westfälische Wilhelms-Universität Münster)

De Westfälische Wilhelms-Universität is een universiteit in Munster in Noord-Rijnland-Westfalen, niet ver van de Nederlandse grens. De Universiteit van Munster is een van de oudste en een van de 10 grootste universiteiten van Duitsland. De geschiedenis van de Westfälische Wilhelms-Universität Münster gaat terug tot het jaar 1588. In dat jaar wordt het Jezuietencollege opgericht dat begin 17e eeuw reeds filosofische en theologische voorlezingen aanbood. De universiteit werd opgericht op 16 april 1780 en nu is het een internationaal bekende universiteit. De universiteit heeft 110 studierichtingen, circa 37.000 studenten en ruim 5.000 medewerkers (waarvan 565 professoren). Aan de universiteit is een levendige sectie Nederlandse filologie en Nederland-studies gevestigd, met als hoofdkwartier het Haus der Niederlande.⁴⁰

³⁸ <http://www.trouw.nl/nieuws/europa/article1831788.ece> (28.2.2010, 14:18)

³⁹ <http://www.trouw.nl/nieuws/europa/article1831788.ece> (28.2.2010, 14:18)

⁴⁰ http://nl.wikipedia.org/wiki/Westf%C3%A4lische_Wilhelms_Universiteit (3.3.2010, 16:15)

Het Haus der Niederlande (Nederlands: Huis der Nederlanden)

Aan de Universiteit van Münster is Het Haus der Niederlande verbonden. Het Haus der Niederlande is het eerste centrum dat tot taak heeft informatie over Nederland en Vlaanderen onder de aandacht van de Duitsers te brengen. In dit gebouw zijn drie instituten van de Westfälische Wilhelms-Universität samengebracht die zich bezighouden met onderwijs en onderzoek op het gebied van de Nederlandstalige cultuur.

Het Haus der Niederlande is gevestigd in het Krameramtshaus, een renaissancegebouw dat in 1648 tijdens de vredesbesprekingen in Münster tussen de Republiek en de Spanjaarden diende als onderkomen van de onderhandelaars van de Republiek.

In het Haus der Niederlande is een grote bibliotheek met een Nederlandse en een Belgische collectie. In de nieuwe aula staan diverse lezingen en symposia over grensoverschrijdende thema's gepland.

Ook het Het Centrum voor Nederlandse Studies (*Zentrum für Niederlande-Studien*) verhuisde onlangs naar dit gebouw. Dit centrum, waar Duitse studenten de Nederlandse taal en alles over Nederland en België leren, bestaat nu vijf jaar. In een vierjarige studie krijgen de studenten vakken als Nederlands, economie, recht, historie en kunst.⁴¹

Nederlands Centrum voor Studies

Het Centrum voor Nederlandse Studies (CNS) is de enige universitaire instelling in Duitsland, dat bezig is met onderwijs, onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening met Nederland, Vlaanderen, Duitsland en eveneens de relaties en processen-uitwisseling tussen de betrokken regio's. Door het CNS aangeboden leervakken strekken zich uit tot politieke, historische, economische en culturele kwesties.⁴²

⁴¹

http://www.trouw.nl/krantenarchief/1995/05/12/2540506/_Haus_der_Niederlande__brengt_Duitsers_kennis_over_lage_landen_bij.html (28.2.2010, 14:18)

⁴² <http://www.hausderniederlande.de/> (3.3.2010, 16:20)

Het Centrum voor Nederlandse Studies werd in 1989 gevestigd aan de Westfälische Wilhelms Universiteit in Munster. Sinds 1995 heeft het samen met het Nederlandse Instituut voor Filologie en een uitgebreide bibliotheek in het historische Krameramtshaus het *Huis der Nederlanden* opgericht. CNS werkt samen met verschillende universiteiten en niet-universitaire partners in Nederland, Vlaanderen en Duitsland.

Het centrum in Münster werkt nauw samen met het Centrum voor Duitsland-studie in Nijmegen, dat de kennis over de Duitse cultuur in Nederland wil vergroten. De twee instituten bereiden een gezamenlijk studieprogramma voor. De Westfälische Wilhelms Universität Münster en de Radboud Universiteit Nijmegen verzorgen al jarenlang een succesvolle binationale opleiding. Door uitwisseling van programmaonderdelen konden de studenten uit Münster en Nijmegen profiteren van een breed aanbod van zowel vakken zoals taal, cultuur en geschiedenis, maar ook kennis van economie en recht van Euregio en grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijven. Vanwege de bachelor-masterstructuur moest deze opleiding opnieuw worden ingericht en op doelmatigheid worden beoordeeld. Één gemeenschappelijke masteropleiding van twee jaar, waarin de Duitse en de Nederlandse studenten samen colleges volgen en samenwerken in multidisciplinaire teams. Sinds september 2009 begonnen de Radboud Universiteit Nijmegen en de Westfälische Wilhelms Universität Münster een tweejarige masteropleiding *Niederlande-Deutschland Studien in Nederland-Duitsland-Studies* te aanbieden. Het is de eerste opleiding waarin Nederlandse en Duitse bachelorstudenten samen een multidisciplinair onderwijsprogramma volgen gericht op Duits-Nederlandse politiek-economisch, sociaal-culturele en interculturele bedrijfcommunicatieve betrekkingen. Het eerste jaar wordt gegeven in Nijmegen, het tweede jaar in Münster. Aan het einde van de succesvolle afstuderen de afgestudeerden krijgen twee graden: een Duits en een Nederlands diploma master.⁴³

⁴³ http://www.ru.nl/actueel/persberichten/unieke_tweejarige/ (3.3.2010, 16:20)

4.2.2. Vrije Universiteit Berlijn (Duits: Freie Universität Berlin)

De Vrije Universiteit Berlijn, is de grootste universiteit van Berlijn. De Freie Universität is opgericht in 1948 en is gevestigd in het zuid-westen van de stad in het district Dahlem. De Freie Universität kent één van de grootste opleidingen Nederlandse Taal en Cultuur buiten Nederland en Vlaanderen.⁴⁴

Nederlandse filologie

Nederlandse filologie heeft in Berlijn een lange traditie. De afdeling Nederlands aan de Freie Universität behoort tot de grootste afdelingen Nederlands ter wereld en beschikt in de Philologische Bibliothek over één van de belangrijkste collecties Nederlandse literatuur buiten het Nederlandse taalgebied. Naast onderwijs kent deze afdeling op het gebied van de taal- en de letterkunde verschillende onderzoeksprojecten. Er worden ook culturele activiteiten georganiseerd: regelmatig nemen Nederlandse en Belgische schrijvers deel aan colleges, worden er literaire avonden georganiseerd, excursies en conferenties voor wetenschappers en studenten.

Tijdens je studie kun je profiteren van de samenwerking met Nederlandse en Belgische universiteiten. Momenteel kent de neerlandistiek twee studierichtingen: de bachelorstudie Nederlandse filologie en de masterstudie comparatieve neerlandistiek. De masterstudie is een samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. Samen met deze universiteit heeft de afdeling Nederlands een internationale master comparatieve neerlandistiek ontwikkeld – een mooie vervolgopleiding na de bachelor Nederlandse filologie.⁴⁵

⁴⁴ http://nl.wikipedia.org/wiki/Vrije_Universiteit_Berlijn (10.3.2010, 15:19)

⁴⁵ [http://www.geisteswissenschaften.fu-](http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html)

[berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html](http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html) (10.3.2010, 16:30)

Bachelor Nederlandse Filologie

De Bachelor Nederlandse filologie is opgebouwd uit zes semesters, die verdeeld worden over drie jaar. Je leert de Nederlandse taal op academisch niveau spreken en schrijven. In het eerste semester maak je echter ook al kennis met de geschiedenis van het Nederlandse taalgebied en word je vertrouwd gemaakt met belangrijke academische vaardigheden. Daarna is de studie onderverdeeld in literatuur- en taalwetenschap. In de taalkundige colleges leer je de Nederlandse taal en haar geschiedenis kennen. Structuur, ontwikkeling en verhouding tot andere talen komen aan de orde, maar ook de relaties tussen taal en maatschappij. In de letterkunde wordt de geschiedenis van de Nederlandse literatuur behandeld, van de middeleeuwen tot nu.⁴⁶

Master comparatieve neerlandistiek

Vanaf het academiejaar 2009/2010 biedt de Freie Universität Berlin in nauwe samenwerking met de Universiteit van Amsterdam de nieuwe masteropleiding Comparatieve Neerlandistiek (*Komparative Neerlandistik*) aan. De MA comparatieve neerlandistiek is bedoeld voor alle studenten die een bachelorstudie op het gebied van de neerlandistiek hebben afgerond.

De MA comparatieve neerlandistiek is een onderzoeksmaster. Dat betekent dat de studie zich inhoudelijk en methodologisch op actueel onderzoek binnen de neerlandistiek oriënteert. Tijdens de opleiding wordt de Nederlandse taal en cultuur bestudeerd in een vergelijkend kader: literaire en taalkundige ontwikkelingen en fenomenen binnen het Nederlandse taalgebied worden in een internationale context geplaatst. Het doel van deze studie is specialisten in de neerlandistiek op te leiden en hen voor te bereiden op een internationale carrière.

De studie duurt twee jaar. Het eerste semester vindt plaats aan de Universiteit van Amsterdam, het tweede en derde in Berlijn. Daarna mag je kiezen of je je studie in Berlijn afrondt of dat je gebruik maakt van de

⁴⁶ [http://www.geisteswissenschaften.fu-](http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html)

[berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html](http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html) (10.3.2010, 16:30)

zogenaamde *double degree* -mogelijkheid. Voor een double degree ga je het laatste semester weer naar de Universiteit van Amsterdam. Als je de studie succesvol afrondt, krijg je zowel een MA-diploma van de Univeriteit van Amsterdam als van de Freie Unviersität Berlin.⁴⁷

4.2.3. Universiteit van Keulen (Duits: Universität zu Köln)

De Universiteit van Keulen is een universiteit in de Duitse stad Keulen in de deelstaat Noord-Rijnland-Westfalen. De oorspronkelijke universiteit werd opgericht in het jaar 1388 als vierde universiteit van het Heilige Roomse Rijk opgericht. De universiteit heeft dus een rijke traditie en behoort tot de oudste universiteiten van Europa. Deze universiteit bleef bestaan tot 1798. De nieuwe, in 1919 opgerichte, universiteit heeft 7 faculteiten, en op dit moment telt ca. 63.000 studenten en daarmee is ze tegenwoordig de grootste van het land. 33% van de ingeschrevenen studeert aan de Letterfaculteit (*Philosophische Fakultät*), waarvan het *Institut für Niederländische Philologie*, dat de opleiding Neerlandistiek verzorgt, deel uitmaakt. Het Nederlands als vreemde taal werd vijenzestig jaar geleden in het programma van de universiteit van Keulen opgenomen.⁴⁸

De vakgroep Nederlands vormt het *Institut für Niederländische Philologie*. Er zijn ongeveer 300 studenten ingeschreven voor de studie Nederlands. De studentenvereniging (*Fachschaft*) organiseert allerlei activiteiten, bijv. begroeting van de nieuwe studenten aan het begin van het semester, Sinterklaasfeest of zomerfeest. In samenwerking met de dienst cultuur van de stad Keulen nodigt het instituut regelmatig Nederlandse en Vlaamse auteurs uit voor lezingen.⁴⁹

⁴⁷ <http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/master.html> (10.3.2010, 16:30)

⁴⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Universiteit_van_Keulen (10.3.2010, 17:45)

⁴⁹ http://taalunieversum.org/wereldwijd/student-assistenten/duitsland_universitt_zu_kln_institut_fr_niederlandistik_kln/ (10.3.2010, 17:50)

4.2.4. Carl-von-Ossietzky-Universität Oldenburg

De Carl von Ossietzky Universiteit is gevestigd in Oldenburg in de Duitse deelstaat Nedersaksen met lange grens met Nederland. Hoewel Oldenburg al sinds 1793 een lerarenopleiding kende, werd de eerste universitaire instelling pas in 1973 geopend. De universiteit wordt naar schrijver, verzetsstrijder en Nobelprijswinnaar Carl von Ossietzky vernoemd.⁵⁰

Neerlandistiek

In Nedersaksen ontbrak lange tijd de mogelijkheid op het universitaire niveau Nederlands te studeren. In het begin van de jaren tachtig werd aan de universiteit van Oldenburg opgericht een leerstoel Nederlands. In het begin konden aan deze universiteit maar een paar algemene cursussen Nederlands volgen. Sinds het jaar 1984 bestaat er een volledige opleiding van neerlandistiek. Deze leerstoel Nederlands is dus in twintig jaar uitgegroeid tot een van de belangrijkste leerstoelen Nederlands in Duitsland en het is een draaischijf voor de neerlandistiek in het Noordoosten van Duitsland. Op dit ogenblik volgen ongeveer 170 studenten Nederlands als hoofd- of als bijvak. Daarmee heeft Oldenburg samen met Munster de grootste afdeling Nederlands in Duitsland.⁵¹

Niederlande-Studien

In Oldenburg werden de *Niederlande-Studien* in het wintersemester van 1988 als nieuwe opleiding ingericht. Deze interdisciplinaire Masteropleiding werkt met de Rijksuniversiteit van Groningen samen. Tijdens de studie is dus een verblijf aan de Groningse Universiteit verplicht. Als men *Niederlande-Studien* als bijvak volgt, dan blijft hij daar een semester. In geval dat is het zijn

⁵⁰ http://nl.wikipedia.org/wiki/Carl_von_Ossietzky_Universiteit (14.4.2010, 13:20)

⁵¹ http://www.dbnl.org/tekst/_ons003200001_01/_ons003200001_01_0141.php (14.4.2010, 13:47)

hoofdvak, blijft hij daar twee semesters. Ter afwisseling werd aan de Groningse universiteit in Nederland ook een leergang Duitsland-studies ingericht.

De nieuwe studie is meer op de praktijk gericht. De opleiding neerlandistiek blijft de basis, maar na een tussentijdse proef kan men voor *Niederlande-Studien* kiezen. Ook studenten die een opleiding neerlandistiek aan andere Duitse universiteiten gevolgd hebben, kunnen zich inschrijven. De studie bestaat uit vier onderdelen: economie; recht; geschiedenis, sociologie en politiek van de Nederlanden en Duitsland, en ten slotte Landeskunde van de Nederlanden. Met deze nieuwe studierichting zullen de studenten beter op de arbeidsmarkt voorbereiden. Dankzij deze studie zullen de afgestudeerden aan beide zijden van de grens aan de slag kunnen, want ze de taal, de cultuur en de economie van beide landen goed kennen. Zowel studie neerlandistiek als *Niederlande-Studien* kunnen als hoofd- en als bijvak gevolgd worden en men kan ze ook in het kader van een leraren opleiding studeren.

Deze studie neerlandistiek omvat taal-lessen, literatuurwetenschap, taalkunde en Landeskunde. Literatuurwetenschap bevat de Nederlandstalige literatuur van de twaalfde eeuw tot vandaag. In de lessen taalkunde leert men de grammatica en fonetiek van het Nederlands aan. Landeskunde brengt de studenten kennis bij over de sociale en culturele geschiedenis van Vlaanderen en Nederland.⁵²

⁵² <http://www.niederlandistik.uni-oldenburg.de/12588.html> (14.4.2010, 13:47)

5. Nederlandse schrijvers in Duitse vertaling

De belangstelling voor de Nederlandse taal en literatuur groeit in Duitsland al heel lang. De laatste jaren zijn Nederlandstalige schrijvers behoorlijk populair. Volgens Duitsers zijn Nederlandse auteurs namelijk goede vertellers en hun literaire werken zijn boeiend en ongecompliceerd. De lezer weet snel waarover het verhaal gaat.

Die populariteit van de Nederlandstalige literatuur is sinds de jaar 1993 enorm gestegen, wanneer Nederland en Vlaanderen een gemeenschappelijk vertegenwoordigd als gastland op de Frankfurter Buchmesse waren. In dit jaar was boekenbeurs aan de Nederlandstalige literatuur gewijd. Na deze gebeurtenis steeg de vraag naar schrijvers uit Nederland en Vlaanderen. In jaar 1990 waren in het Duits 137 boeken vertaald en in jaar 1995 steeg het aantal van de vertaalde Nederlandse boeken tot 239. Het aantal steeg binnen vijf jaren tweemaal en dat is groot succes. Tegenwoordig is de belangstelling genormaliseerd en op een stabiel niveau en het aantal van vertaalde Nederlandstalige literaire werken is nu meer dan 3.500.⁵³

Meest gaat over auteurs als Cees Nooteboom, Hugo Claus, Harry Mulisch, Leon de Winter, Jessica Durlacher en Margriet de Moor, die in Duitsland heel bekende schrijvers zijn. Bijvoorbeeld Maarten 't Hart en Cees Nooteboom zijn bij de Duitse lezer meer geliefd dan in Nederland en hun boeken worden heel goed verkocht.

Ook de jongere schrijvers als Tommy Wieringa, Dimitri Verhulst, Annelies Verbeke en Stefan Brijs is populair en wordt vertaald. Drie Nederlandstalige auteurs Martha Heesen, Joke van Leeuwen en Dolf Verroen zijn bij de nominaties voor de Duitse Jugendliteratuurpreis.⁵⁴ Tot deze jonge generatie

⁵³ <http://www.nrcboeken.nl/recensie/nederlandse-vrouwen-moeten-we-hebben> (18.4.2010, 14:30)

⁵⁴

http://taalunieversum.org/taalunie/nu_ook_geschiedenis_van_de_nederlandstalige_literatuur_voor_duitstaligen/ (18.4.2010, 16:14)

behoren verder auteurs als Arnon Grunberg, Charlotte Mutsaers, Adriaan van Dis, Thomas Rosenboom en Marcel Möring.

Veel vrouwelijke schrijvers zijn in Duitsland populair en Margriet de Moor, die bij de top van vrouwelijke schrijvers hoort, Hella Haasse, Anna Enquist, Renate Dorrestein, Jessica Durlacher, Connie Palmen, Tessa de Loo en Nelleke Noordervliet hebben hun naam goed gevestigd. Dat de vrouwen in Nederlandse literatuur domineren, vinden de Duitse lezers heel aantrekkelijk en de brede belangstelling voor Nederlandse romans is in Duitsland vooral door de vrouwelijke schrijfsters veroorzaakt. Ze gelden als geëmancipeerd, avontuurlijk en progressief en dat is ook in hun boeken terug te vinden. In de jaren negentig werd vertaald veel Nederlandse boeken die over thema's als scheidingen, vrijheid of zelfbewustzijn gaan.⁵⁵

5.1. Drie meest populaire Nederlandse auteurs

In Duitsland geldt Cees Nooteboom als de absolute nummer één, ofschoon Harry Mulisch in Nederland als de koning van de Nederlandstalige literatuur geldt. Nooteboom houdt van het Duitse publiek en hij reist steden en platteland af om met lezers te debatteren. De derde plaats van populariteit wordt ingenomen door schrijfster Margriet de Moor.⁵⁶

5.1.1. Cees Nooteboom (Cornelis Johannes Jacobus Maria Nooteboom)

Cees Nooteboom is de meest gelezen Nederlandse auteur in het buitenland. Het is echter interessant, dat het Nederlandse publiek een relatief klein deel van zijn lezers maakt. Nooteboom is vooral in Duitsland echt geliefd

⁵⁵ <http://www.nrcboeken.nl/recensie/nederlandse-vrouwen-moeten-we-hebben> (18.4.2010, 14:30)

⁵⁶ <http://www.nrcboeken.nl/recensie/nederlandse-vrouwen-moeten-we-hebben> (18.4.2010, 14:30)

en zijn werk wordt snel vertaald in het Duits.⁵⁷ Hij is daar populairder dan in Nederland, waar hij altijd een beetje onder Hermans, Mulisch en Reve gestaan heeft.⁵⁸

Cornelis Johannes Jacobus Maria Nootboom werd op 31 juli 1933 in Den Haag als tweede van drie kinderen van Hubertus Nootboom en Johanna Pessers. Nootbooms vader overlijdt in het voorjaar van 1945 en na de oorlog verhuisde zijn moeder met het gezin naar Tilburg. Na de eerste klas van het Sins Sint Odulphus Lyceum in Tilburg, werd hij naar een katholieke kostschool gestuurd, waar hij twee jaar bleef. Dan verhuisde hij met zijn moeder naar Hilversum, waar hij de vierde klas van het R.K. Lyceum voor het Gooi volgde. Door zijn stiefvader werd Nootboom echter naar een kloosterschool in Eindhoven gestuurd. Aan zijn verblijf in deze school dankt hij voor zijn liefde voor het lezen en zijn studiezin. Zijn middelbare school maakte hij echter af aan een avondgymnasium te Utrecht.⁵⁹

Na zijn studie begon hij bij een bank in Hilversum te werken. Vanaf 1953 reisde hij door Europa. Zijn ervaringen verwerkte hij in zijn eerste roman, die in 1955 onder titel *Philip en de anderen* kwam. In de jaar 1956 volgde de dichtbundel *De doden zoeken een huis* en hij schreef zijn eerste journalistieke reportage voor de dagblad *Het Parool* over de Hongaarse opstand. Daaropvolgende jaren schreef hij reportages en reisverhalen voor het weekblad *Elsevier*. In de zestige jaren was Nootboom redacteur bij *De Volkskrant*. Hij publiceerde ook een aantal dichtbundels en in 1963 de roman *De ridder is gestorven*. Sinds augustus 1968 verschenen zijn reisverhalen over streken en landen op alle continenten vooral in *Avenue*. In dit maandblad publiceerde hij ook vertalingen van poëzie van bekende dichters. Zijn zeer succesvolle en bekendste roman *Rituelen* verscheen in 1980. Met dit boek begon zijn

⁵⁷ <http://www.jaapdr.dds.nl/noot/> (29.4.2010, 15:45)

⁵⁸

http://www.ru.nl/vox/archief/zoek_op_nummer/nummers_%28index/jaargang_7/inhoudsopgave_vox_2/%27nootboom_maakt/58 (3.4.2010, 18:16)

⁵⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Cees_Nootboom (3.4.2010, 19:00)

schrijverschap en hij is productiever dan ooit. Snel verschijnen gedichten, romans, novellen en bundelingen van reis- en kunstreportages.⁶⁰

In 1989 werd Nootboom door het Duitse academisch uitwisselingsprogramma DAAD (*Deutscher Akademischer Austauschdienst*) voor een jaar uitgenodigd naar Berlijn. In dit jaar maakte hij de val van de Berlijnse Muur mee. Over deze gebeurtenis schreef hij talrijke reportages, die in Europese dagbladen werden opgenomen. In Berlijn maakte hij kennis met de Duitse filosoof en schrijver Rüdiger Safranski, die onder de indruk van Nootbooms werk is, of met kunstenaars, zoals bijvoorbeeld de schilder Max Neumann. In 1991 verscheen de roman *Het volgende verhaal*, die een bestseller werd en ook Nootbooms andere boeken werden door de Duitse critici en lezers heel goed onthaald. In volgende jaren verschenen in steeds meer landen over de hele wereld vertalingen van zijn werk en hij geldt al een vooraanstaand Europees schrijver. In 1998 verscheen zijn grote roman *Allerzielen*.

Nootboom heeft talrijke prijzen voor zijn werk ontvangen. Voor „het volgende verhaal“ won hij in 1993 de internationaal belangrijke literaire prijs de Europese Aristeion. Hoge onderscheidingen kreeg Nootboom van de Duitse, maar ook van de Franse, Chileense of Spaanse regering. Van de universiteiten van Brussel, Nijmegen en Berlijn heeft hij eredoctoraten ontvangen. Een eredoctoraat van de Freie Universität in Berlijn kreeg hij op 13 november 2008 voor wereldliteratuur. Universiteitsdecaan Peter-André Alt prees de relatie die de Nederlandse schrijver met de Duitse stad Berlijn heeft. Nootboom bleef in Berlijn en voor drie maanden was hij ook naar de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen uitgenodigd. Volgens de hoogleraar Nederlandse taal- en letterkunde aan de Freie Universität in Berlijn, prof. dr. Jan Konst, is de populariteit van Nootboom bij de Duitse lezers zo groot, omdat hij in Duitsland heeft gewoond. Hij heeft dus een band met zijn publiek opgebouwd tijdens lezingen die hij in Duitsland gehouden heeft. Nootboom kent ook heel goed Duitse schrijvers, critici en schrijft over thema's die Duitsers aanspreekt.⁶¹ Na twee belangrijke

⁶⁰ <http://www.ceesnootboom.com/?cat=6> (6.4.2010, 15:18)

⁶¹ http://www.nrc.nl/kunst/article2059611.ece/Hier_heeft_hij_geen_last_van_de_Grote_Drie_ (9.4.2010, 15:19)

prijzen de Constantijn Huygens Prijs en de P.C. Hooft Prijs, ontving Nooteboom op 18 november 2009 in Brussel de belangrijkste literaire bekroning in het Nederlandse taalgebied - de Prijs der Nederlandse Letteren.⁶² Dit jaar kreeg hij de literatuurprijs van de Duitse Konrad Adenauer Stichting. Deze prijs wordt elke jaar toegekend aan één Europese auteur die een werk van politiek-maatschappelijke betekenis geschreven heeft.⁶³

5.1.2. Harry Mulisch

Eén van de belangrijkste naoorlogse Nederlandse schrijvers werd als Harry Kurt Victor Mulisch op 29 juli 1927 in Haarlem geboren. Zijn vader Kurt Victor Karl Mulisch is afkomstig uit Jablonec nad Nisou in Tsjechië, die toenmaals onder naam Gablonz an der Neiße een onderdeel van Oostenrijk-Hongarije was. Na de oorlog emigreerde hij naar Nederland. Mulisch' moeder Alice Schwarz was een dochter van een joodse bankier uit Frankfurt am Main. Na de Eerste Wereldoorlog vluchtte haar gezin van Antwerpen naar Nederland. Aldaar ontmoetten ze en in 1926 trouwden Karl Mulisch en Alice Schwarz in Amsterdam. Mulisch had de huishoudster Friede Falk, met die als vierjarige naar Berlijn reisde. Mulisch werd gedeeltelijk in Nederland en in Duitsland opgevoed. Met zijn huishoudster Frieda Falk reisde hij in 1931 naar Berlijn.

Van 1933 tot 1939 volgt Mulisch een particulier instituut in Haarlem, waar hij het schrijven leerde. In deze jaren schreef hij zijn eerste verhaal over een komisch voorval op school *De pottebakker*. Toen Mulisch negen jaar was, scheidden zijn ouders en zijn moeder verhuisde naar Amsterdam. Mulisch bleef met zijn vader in Haarlem. Toen de Tweede Wereldoorlog begon, was Mulisch in een merkwaardige positie. Zijn Duitstalige vader was een collaborateur en zijn moeder was een jodin. Deze omstandigheden rond de Tweede Wereldoorlog hadden een grote invloed op Mulisch' leven en werk.⁶⁴

⁶² <http://www.ceesnooteboom.com/?cat=6> (6.4.2010, 15:18)

⁶³ <http://www.plein.nl/nieuws/Cees-Nooteboom-wint-Duitse-literatuurprijs> (18.4.2010, 13:54)

⁶⁴ http://nl.wikipedia.org/wiki/Harry_Mulisch (22.4.2010, 15:37)

Van 1940 tot 1944 volgde hij het Christelijk Lyceum. Op dat moment ging zijn belangstelling vooral uit naar atoomfysica, biochemie en alchimie.⁶⁵ Ofschoon hij een hekel aan literatuur had en nooit veel gelezen heeft, begon hij chemische boeken te schrijven. Dat was zijn eerste poging boeken te maken. Op 1947 werd zijn verhaal *De kamer* in het weekblad *Elsevier* gepubliceerd. In 1949 begon hij met zijn eerste volwassen roman, die na twee jaar onder titel *Archibald Strohalm* afgerond werd.

In 1971 trouwde hij met de Sjoerdje Woudenberg, met wie hij twee dochters kreeg. Sinds het jaar 1989 woont hij echter met zijn vriendin Kitty Saal en ze hebben een zoon.⁶⁶

Ofschoon Harry Mulisch tijdens de oorlog een grote hekel aan de Duitse bezetters had en een lange tijd zijn Duitsklinkende naam in het Engels als *Mulish* schreef, is hij sterk gericht op Duitsland en de Duitse geschiedenis en cultuur. Duits is ook Mulisch' tweede taal.⁶⁷ Vooral zijn boeken *De ontdekking van de heme*“ en *De Aanslag* zijn in Duitsland heel populair. *De ontdekking van de hemel* werd in meer dan 350.000 exemplaren verkocht. Ook de roman *Siegfried* werd in Duitsland een bestseller. Geen Duitser probeerde dit thema te bewerken. Maar Mulisch wel en was heel succesvol. *Siegfried* handelt over de relatie tussen Adolf Hitler en zijn vriendin Eva Braun, die samen een kind Siegfried hadden. Siegfried werd door zijn vader gedood, omdat hij joods bloed had.⁶⁸

In het Duits werden ook andere boeken van hem vertaald. Het gaat om circa twintig boeken.⁶⁹ In 1960 was er een psychologische roman *Het stenen bruidsbed* uit 1959 over een Amerikaanse tandarts Norman Corinth, die naar Dresden reist. De roman is opgebouwd als een Griekse tragedie.⁷⁰ Daarna

⁶⁵ <http://www.scholieren.com/werkstukken/16902> (18.4.2010, 16:44)

⁶⁶ http://nl.wikipedia.org/wiki/Harry_Mulisch (25.4.2010, 15:34)

⁶⁷ <http://www.kb.nl/dossiers/mulisch/index.html> (25.4.2010, 17:38)

⁶⁸ <http://www.nrcboeken.nl/recensie/nederlandse-vrouwen-moeten-we-hebben> (18.4.2010, 14:30)

⁶⁹ <http://home.deds.nl/~mulisch/> (22.4.2010, 12:16)

⁷⁰ http://nl.wikipedia.org/wiki/Het_stenen_bruidsbed (22.4.2010, 15:37)

volgen de vertalingen van romans *De diamant* en *Het zwarte licht* en in 1963 de reportage *De zaak 40/61* uit 1962. De succesvolle roman *Twee vrouwen* uit 1975, was vertaald al vier jaar later en gaat over een lesbische relatie tussen de twee vrouwen Laura en Sylvia. Mulisch' bekendste boek *De aanslag* uit september 1982 werd in 1986 verfilmd en in het Duits vertaald. *De aanslag* is de eerste Nederlandse bestseller, waarvan meer dan een miljoen exemplaren zijn verkocht. Deze psychologische oorlogsroman gaat over de familie Steenwijk, die naar aanleiding van een aanslag op een collaborateur geëxecuteerd werd. De jongste zoon Antoon ontvluchte en de rest van zijn leven is bezig met uitzoeken van wat er gebeurd is. Hij ontmoet verschillende mensen en komt steeds dichterbij de waarheid. Na deze boek werden in 1987 *Hoogste tijd* en in 1989 *De pupil* en *De elementen* vertaald. In 1993 verscheen zijn grootste werk *De ontdekking van de hemel*, die 901 bladzijden en 65 hoofdstukken telt. Nadat volgde vertaling van *Voorval* (1993) en in 1995 van *De toekomst van gisteren* en Mulisch' „zelfportret“ onder titel *Voer voor psychologen*. Na boeken als *Het beeld en de klok* (1996), *De zuilen van Hercules* (1997) en *Het seksuele bolwerk* (1997) zag in 1999 de roman *De procedure* het licht. De roman is ingewikkeld opgebouwd en alles hangt met alles samen. Deze Mulisch' boek uit 1998 werd bekroond met de Libris Literatuur Prijs. In 2000 verscheen *Het theater, de brief en de waarheid* en een jaar later zijn bekende roman *Siegfried*, met als ondertitel *Een zwarte idylle*. Dit boek is mooi voorbeeld, dat de oorlog een grote inspiratiebron voor Mulisch was. In 2003 kwam nog zijn verhaal *De grens* uit 1975.⁷¹

Mulisch ontving voor zijn werk veel prijzen. Onder andere kreeg hij in 1957 de Bijenkorf Literatuurprijs voor *Het Zwarte Licht* en in 1963 de Vijverbergprijs voor *De Zaak 40/61*. Zijn bekendste boek *De Aanslag* werd in 1986 bekroond als het best gewaardeerde boek. De Multatuliprijs ontving hij in 1993 voor *De ontdekking van de Hemel* en in 1999 volgde de Libris Literatuur Prijs voor *De Procedure*. Mulisch wordt getipt als toekomstige winnaar van de Nobelprijs voor de literatuur. Ook in Duitsland ontving hij in 2002 het Duitse Bundesverdienstkreuz I. Klasse, voor zijn literaire werk, die de realties tussen Nederland en Duitsland bevordert. In 2007 ontving hij een eredoctoraat aan de

⁷¹ <http://home.deds.nl/~mulisch/> (22.4.2010, 12:16)

Universiteit van Amsterdam bij gelegenheid van de 375e verjaardag van de oprichting van deze universiteit.⁷²

5.1.3. Margriet de Moor

Margriet de Moor is vooral bij de vrouwen een geliefde en populaire schrijfster. Haar boeken zijn in 24 talen vertaald. Net als in Nederland behoort ze ook in Duitsland tot de meest geliefde en meest gelezen auteurs.⁷³

Ze wordt als Margaretha Maria Antonetta Neefjes op 21 november 1941 in Noordwijk geboren. Haar grote familie was streng katholiek met tien kinderen, waarvan zeven meisjes. Het zussen-thema komt vaak voor in haar werk, bijvoorbeeld in de liefdesverhaal *De virtuoos* (1993), waarin de hoofdpersoon de hertogin Carlotta een oudere halfzus heeft, die haar gedachten kan lezen. Margriet de Moor volgde na de ulo de hbs. Aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag studeerde ze eerst piano en later nog solozang. Aan het einde van de jaren zeventig studeerde ze vervolgens kunstgeschiedenis en archeologie aan de Universiteit van Amsterdam en gaf pianoles. Margriet trouwde met de beeldhouwer Heppe de Moor en ze kregen twee dochters.⁷⁴ Met haar man begon ze in een kunstenaarssalon in 's-Graveland en voor de bijeenkomsten in deze salon maakte ze videofilms. Toen ze met films stopte, begon ze met schrijven.⁷⁵ In 1988 debuteerde ze met haar verhalenbundel *Op de rug gezien*. De zeven gecomponeerde verhalen gaan over twee Utrechtse studenten, die in het oerwoud van Centraal-Afrika naar dinosauriërs zoeken.⁷⁶

⁷² http://nl.wikipedia.org/wiki/Harry_Mulisch (25.4.2010, 15:34)

⁷³ <http://www.debezigebij.nl/web/Artikelpagina/Margriet-de-Moor-naar-De-Bezige-Bij.htm> (26.4.2010, 15:37)

⁷⁴ <http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=317> (26.4.2010, 14:27)

⁷⁵ http://nl.wikipedia.org/wiki/Margriet_de_Moor (26.4.2010, 15:23)

⁷⁶

[http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=336&tx_bookshop_pi1\[mode\]=1&tx_bookshop_pi1\[pointer\]=4&cHash=c9776c36c33abf9ed71e69a41ca8103b](http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=336&tx_bookshop_pi1[mode]=1&tx_bookshop_pi1[pointer]=4&cHash=c9776c36c33abf9ed71e69a41ca8103b) (26.4.2010, 14:27)

Deze bundel werd heel goed ontvangen en genomineerd voor de AKO-literatuurprijs en won het Gouden Ezelsoor.

De Moors tweede boek verscheen in 1989 onder de titel *Dubbelportret*. Het gaat om een bundeling van drie novellen. Ook voor deze boek kreeg de Lucy B. en C.W. van der Hoogt prijs.

Haar eerste roman *Eerst grijs dan wit dan blauw* kwam in de jaar 1991. Het verhaal gaat over de vrouw Magda, die vermoord is en haar man Robert is verdacht. Het boek werd door de publiek heel goed aangenomen en kreeg de AKO-literatuurprijs.⁷⁷ De Moor was al lange tijd erkend als een belangrijke Nederlandse schrijfster, maar na de verschijning in 2005 van haar psychologische roman *De verdronkene* is ze internationaal doorgebroken.⁷⁸ Deze prachtige roman gaat over de Watersnoodramp, een belangrijke gebeurtenis uit de Nederlandse naoorlogse geschiedenis.⁷⁹ In Duitsland werd de vertaling van de roman *Sturmflut* uit 2006 enthousiast ontvangen. In Oostenrijk werd De Moor door het tijdschrift *Buchkultur* tot *Auteur van het jaar* gekozen.⁸⁰

5.2. Nederlandse literatuur in Duitsland na de Tweede Wereldoorlog

Hoewel de belangstelling voor de Nederlandse literatuur al in jaar 1993 aanzienlijk steeg, betekent het niet, dat vroeger de mensen zich niet ervoor interesseerden. Als we een beetje naar de geschiedenis kijken, kunnen we zien, dat na de Tweede Wereldoorlog talrijke Nederlandse schrijvers in Duitsland werden gelezen.

⁷⁷ <http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=317> (26.4.2010, 14:27)

⁷⁸ http://www.bol.com/nl/p/nederlandse-boeken/de-kegelwerper/1001004005469242/index.html#product_description (27.4.2010, 15:18)

⁷⁹ <http://www.scholieren.com/boekverslagen/20127> (26.4.2010, 14:58)

⁸⁰ http://www.bol.com/nl/p/nederlandse-boeken/de-kegelwerper/1001004005469242/index.html#product_description (27.4.2010, 15:18)

Na de Tweede Wereldoorlog was Duitsland in culturele isolatie. Veel mensen verlangden niets anders dan onderhoudende literatuur. Na 1945 liet dus de Duitse uitgever buitenlandse literatuur vertalen waartoe ook de Nederlandse letteren behoorde. De auteurs als Felix Timmermans, Stijn Streuvels, Jo van Ammers-Küller, Ernest Claes, Antoon Coolen, Willy Corsari, Gerard Walschap, Madelon Székely Lulofs, Theo Tjissen, A. Roothaert of A.M. de Jong werden vertaald. In deze tijd verschenen ook belangrijke Duitse vertalingen van Karel van de Woestijne en Guido Gezelle. Hoewel de Nederlandse literatuur in Duitsland zwaar belast was door de *Blut-und-Boden*-propaganda, was haar populariteit na 1945 schijnbaar onaangetast. Dit succes kreeg aandacht in de Duitse literaire kritiek, die ook in de jaren twintig en dertig gericht was voor de Nederlandse literatuur.

Na de oorlog begonnen de Duitse literaire tijdschriften te zoeken naar een nieuw begin voor de eigen letteren. Het ontbreken van kritiek en de wensen van lezers leidden tot een belangstelling voor Nederlandse literatuur. De grote intensiteit van de literaire uitwisseling tussen Duitsland enerzijds en Nederlands met Vlaanderen anderzijds na de oorlog was veroorzaakt voornamelijk door de activiteiten rond de *Gruppe 47*. De Nederlandse literatuur werd door contacten van deze groep met het Nederlandse taalgebied bij het Duitse publiek beter gepresenteerd. De *Gruppe 47* concentreerde zich op de Nederlandse dichter en criticus Adraan Morriën. Dankzij Morriën en de aandacht die hij in Duitsland kreeg, werd de Nederlandse literatuur in de vijftiger jaren met de satire en humoristische literaire werken van Morriën geïdentificeerd.

Het beeld van de Nederlandse literatuur zou in Duitsland nog met een ander soort van literaire werk bepalen. In de eerste jaren na 1945 ontdekten de Duitse lezers de Nederlandse literatuur over de Tweede Wereldoorlog, in die vooral de oorlogsherinneringen of de boeken over het zware lot van de Nederlandse joden bevat. De belangstelling van Duitse lezers voor dit soort boeken zou voortduren en het aantal van lezers van de dagboek *Het verstoorde leven - Dagboek van Etty Hillesum 1941-1943* was heel hoog.⁸¹

⁸¹ <http://lic.ned.univie.ac.at/nl/node/5181> (30.4.2010, 16:37)

5.2.1. Etty Hillesum

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden er in Nederland vele dagboeken geschreven, maar *Het verstoorde leven - Dagboek van Etty Hillesum* behoort tot de beste. Het boek werd in de meeste belangrijke talen vertaald.

Etty Hillesum werd in 15 januari 1914 in Middelburg als Esther Hillesum in een joodse familie geboren. Vanaf 1932 studeerde ze rechten in Amsterdam. In 1939 sloot ze haar studie en ze begon met een studie van Slavische talen in Leiden, want dankzij haar Russische moeder hield ze van Rusland en de russische literatuur. Deze studie voltooide ze echter niet. Toen de Duitsers Nederland bezetten, gelden voor de mensen met een joodse afkomst andere maatregelen en vanaf 1942 kon ze geen colleges volgen. Om haar levensonderhoud te beveiligen, gaf ze privé-lessen Russisch.⁸²

In 1941 ontmoette ze de 54-jarige Julius Spier. Er ontstond tussen ze een relatie. Spier was een psycholoog en had een kleine praktijk in zijn woning. Op 9 maart 1941 begon Etty op zijn advies een dagboek in de vorm van brieven te schrijven. In dit later beroemde literaire werk beschreef ze haar gevoelens en gedachten. Vanaf 1942 werkte ze als een administratieve medewerker bij de Joodsche Raad. Dankzij haar baan genoot ze uitzonderingen en ze mocht vrij tussen het doorgangskamp en Nederland reizen. In het kamp probeerde ze Joden, te helpen. Maar in augustus 1942 kreeg ze zelf een oproep voor deportatie naar kamp in Westerbork. Ze beschreef alle haar ervaringen en belevenissen in haar dagboek.

In 1943 worden twee brieven illegaal uitgegeven onder de misleidende titel *Drie brieven van den kunstschilder Johannes Baptiste van der Pluym (1843-1912)*. Ze wilde niet onder te duiken en op 1943 ging ze vrijwillig weer naar Westerbork. Dan verloor ze haar positie en werd een gewone bewoonster. Op september 1943 werd ze samen met haar ouders en broer Jaap naar concentratiekamp Auschwitz getransporteerd. Op 30 november 1943 overleed

⁸² <http://www.mystiek-mediapastoraat.nl/document.xml?producer=document&nodeld=200548&docId=200641>
(30.4.2010, 17:25)

ze als 29-jarige jonge vrouw. Het laatste bericht in haar dagboek was van 6 september 1943.

Etty's dagboek werd gebundeld en in 1981 door uitgeverij De Haan uitgegeven onder de titel *Het verstoorde leven – Dagboek van Etty Hillesum*.⁸³ Het dagboek is nu overal bekend en werd in circa 14 talen vertaald en gepubliceerd.

5.2.2. Anne Frank

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden er in Nederland vele dagboeken geschreven, maar *Het Achterhuis* van Anne Frank heeft als enige een wereldberoemdheid verworven dankzij de hoge kwaliteit. Dit dagboek behoort tot de meest gelezen boeken ter wereld.

Annelies Marie Frank was een uit Duitsland afkomstig Joods meisje. Ze werd op 12 juni 1929 in het Duitse Frankfurt am Main als de tweede dochter van Otto en Edith Frank geboren. Haar familie verhuisde in 1933 naar Amsterdam om aan vervolging door de nazi's te ontkomen. Toen Anne dertien jaar oud was, onderdook het gezin in een achterhuis achter het bedrijf van haar vader. Anne woonde daar met haar ouders en zus Margot van 6 juli 1942 tot 4 augustus 1944. In het achterhuis onderdoken noch vier andere Joden. Tijdens het onderduiken schreef Anne in haar dagboek over de angst, haar gevoelens, relaties tussen de bewoners van de schuilplaats en over haar ambities om een schrijfster te worden. Het dagboek werd in de vorm van brieven aan een fictieve vriendin Kitty geschreven. Toen de onderduikers verraden werden, werden ze naar het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau afgevoerd. Anne Frank overleed in het concentratiekamp Bergen-Belsen, waarschijnlijk aan de gevolgen van vlektyfus. Alleen Annes vader overleefde. Op verzoek van Anne wilde Otto Frank haar boek publiceren.⁸⁴

⁸³ http://nl.wikipedia.org/wiki/Etty_Hillesum#Dagboek (30.4.2010, 19:25)

⁸⁴ http://nl.wikipedia.org/wiki/Anne_Frank (30.4.2010, 20:16)

Eerst was echter over Annes dagboek noch in Nederland, noch in Duitsland interesse. Toen de beroemde historicus Jan Romein er in 1946 in *Het Parool* een bijdrage over had gepubliceerd, begonnen Nederlandse uitgevers zich te interesseren. Het dagboek verscheen in 1947 onder de titel *Het achterhuis* en werd vertaald in meer dan 40 talen en door miljoenen mensen gelezen. Het dagboek werd in het Duits vertaald, omdat Annes grootmoeder die het Nederlands niet beheerste, het dagboek niet kon lezen. In 1950 kwam het dagboek onder de titel „Das Tagebuch der Anne Frank“ uit. Aanvankelijk was deze uitgave niet succesvol. Dat veranderde, toen het dagboek bij uitgeverij Fischer verscheen als *Taschenbuch*. Het dagboek werd ook via het theater voor de publiek voorgesteld en zijn kwaliteiten werden tenslotte geprezen. Annes dagboek werd echter als een aanklacht ontvangen en in Duitsland werd de discussie over de authenticiteit gevoerd. In 1986 maakte een einde van alle speculaties een wetenschappelijke uitgave van Anne Franks dagboek door het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie in Den Haag.⁸⁵

5.2.3. Hugo Claus

Met de Tweede Wereldoorlog hangt naast de schijvers als Harry Mulisch of Cees Nooteboom, over wie ik hierboven heb geschreven, ook de naam van de schrijver Hugo Claus. Hugo Maurice Julien Claus was een Vlaamse dichter, schrijver, schilder, filmmaker en theaterregisseur, die na de Tweede Wereldoorlog de naam van de Nederlandstalige literatuur verspreidde. Hij behoorde tot de meest bekroonde auteurs uit het Nederlandse taalgebied.

Hugo Claus werd op 5 april 1929 in Brugge als oudste zoon van drukker Jozef (Joseph) Claus en Germaine Vanderlinden geboren. Het gezin verhuisde naar Astene (Deinze) en zijn vader begon met de drukkerij *De Lindekens*. In 1946 verliet hij het huis van de ouders. Dan volgde hij *Koninklijke Academie voor Schone Kunsten* en de *Koninklijke Toneelschool* in Gent en schreef gedichten en schilderde. Zijn eerste dichtbunden publiceerde in zijn achttiende

⁸⁵ <https://lic.ned.univie.ac.at/nl/node/5181> (30.4.2010, 21:04)

en in 1951 publiceerde hij zijn eerste roman *De Metsiers*. Vanaf 1949 werkte hij als redacteur bij het tijdschrift *Soldatenpost*.⁸⁶

Hij behoorde tot de Vlaamse groep *Vijftiger*⁸⁶ rond de tijdschrift *Tijd en Mens* en hij was ook de lid van de avantgarde groep van de schilders *Cobra*. Naast Louis Paul Boon was hij ook een hersteller van de Nederlandstalige literatuur uit Vlaanderen na de Tweede Wereldoorlog. In 1962 kwam zijn eerste meesterwerk *De verwordering*. Het verhaal gebeurde na de Tweede Wereldoorlog in een dorp in België. Dit boek wordt als de mijlpaal van de ontwikkeling van de Nederlandstalige literatuur na de jaar 1945 beschouwd.⁸⁷

In 1953 begon hij als prozaschrijver met het boek *De Hondsdagen*. Zijn eerste avondvullende toneelstuk *Een buid en de morgen* werd in 1955 voor het eerst opgevoerd.⁸⁸

⁸⁶ http://nl.wikipedia.org/wiki/Hugo_Claus (2.4.2010, 9:34)

⁸⁷ ⁸⁷ Herbert van Uffelen, *Moderne Niederländische Literatur im Deutschen Sprachraum 1830-1990*, p. 449

⁸⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Hugo_Claus (2.4.2010, 9:34)

6. Conclusie

Het thema van mijn bachelorscriptie is de positie van de Nederlandse taal op het grondgebied van Duitsland. Omdat het Nederlands in Duitsland aan veel plekken te vinden is, stelde ik als hoofddoel van mijn werk voor om drie plaatsen waar het Nederlands voorplaatst te toelichten.

In de eerste hoofdstuk kunt de lezer komt te weten over de inwerking van het Nederlands in de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen, die langs de Nederlandse grenzen liggen. Het Nederlands is hier heel populair, omdat bewoners van deze gebieden vaak in contact met het Nederlands en Nederland zijn en dat weerspiegelt in hun waarneming van deze taal. Het Nederlands heeft hier echt goede positie en dat kunnen we zien in scholen, waar grote aandacht aan deze taal besteed wordt. Het Nederlands wordt hier namelijk ook op scholen voor primair- en secundaironderwijs onderwezen. Maar het onderwijs van het Nederlands op deze scholen wordt door het tekort van leraren beperkt.

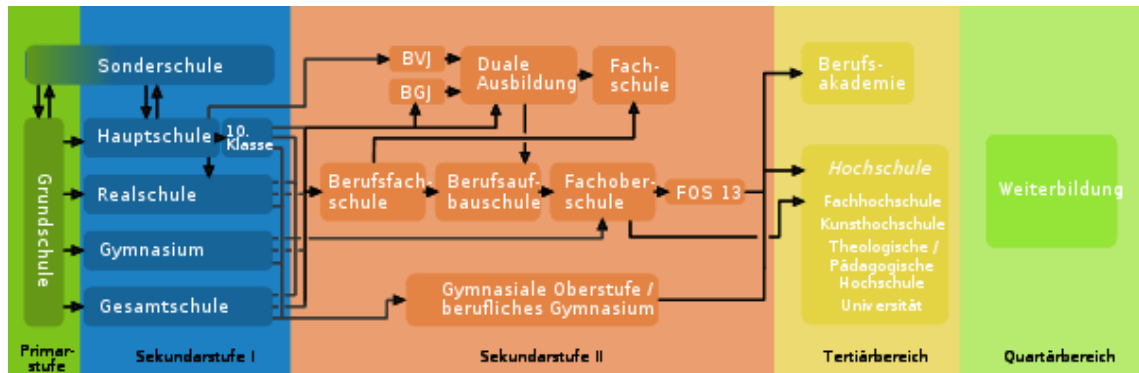
Het tweede hoofdstuk wordt gericht op neerlandistiek in Duitsland. Vooral, over haar positie, in welke steden ligt en over de belangstelling voor het Nederlandse taal en cultuur door de Duitse studenten, die steeds groter is. Deze stuk bevat ook informaties over universiteiten waar het Nederlands als hoofdvak onderwezen wordt. Het gaat over de Westfälische Wilhelms Universiteit in Munster, de Vrije Universiteit Berlijn, de Universiteit van Keulen en de Carl von Ossietzky Universiteit in Oldenburg.

In de laatste hoofdstuk zijn informaties over Nederlandse schrijvers, die tegenwoordig in Duitsland populair en geliefd zijn. De populariteit van Nederlandse auteurs is gestegen sinds de jaar 1993, wanneer Nederland en Vlaanderen als gastland op de Frankfurter Buchmesse waren. De populairste Nederlandse auteurs in Duitsland zijn tegenwoordig Cees Nooteboom, die als nummer één geldt, dan volgen Harry Mulisch en Margriet de Moor. In deze stuk worden ook schrijvers uit de periode van de Tweede Wereldoorlog genoemd. Etty Hillesum en Anne Frank hebben belangrijke verhalen geschreven, die

onder andere ook relaties tussen Nederland en Duitsland tijdens de oorlog beschrijven. In deze hoofdstuk wordt nog Hugo Claus genoemd, want hij was een van de herstellende, die de naam van de Nederlandstalige literatuur na de Tweede Wereldoorlog verspreidden.

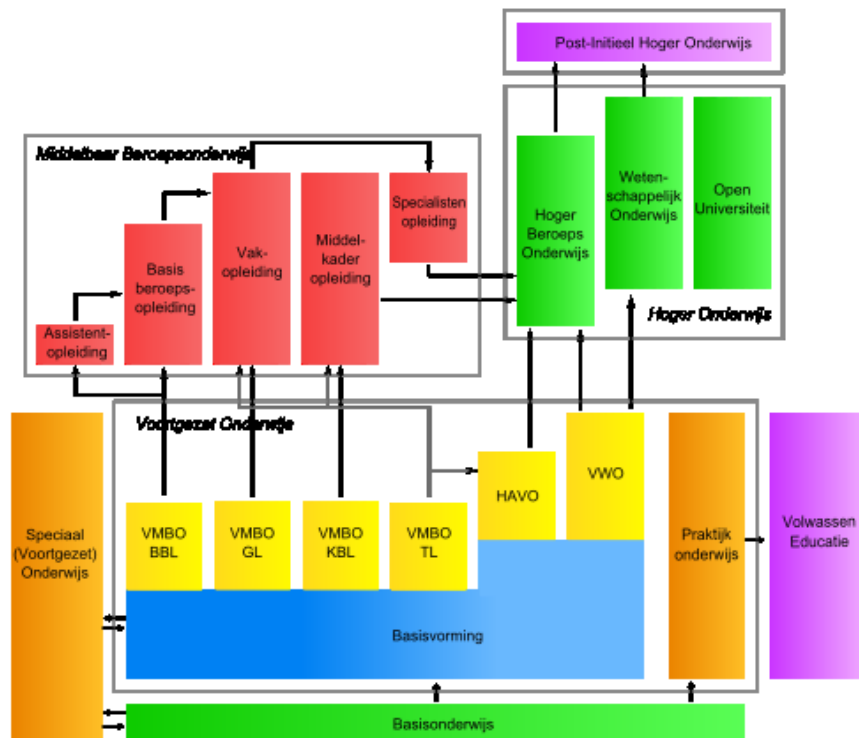
7. Bijlagen

Schoolonderwijs in Duitsland

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Realschule>

Schoolonderwijs in Nederland

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Onderwijs>

Cees Nootboom

http://2.bp.blogspot.com/_VmJLfqCC_SU/ShPJ-rIK7nl/AAAAAAAAAEM/jCSVmACY6kQ/s320/cees_nootboom2005.jpg

Harry Mulisch

http://media.taalunieversum.org/prijsderletteren/fotos/1995_Harry_Mulisch_1.jpg

Margriet de Moor

<http://www.boekbesprekingen.nl/pics/schrijvers/moor.gif>

Etty Hillesum

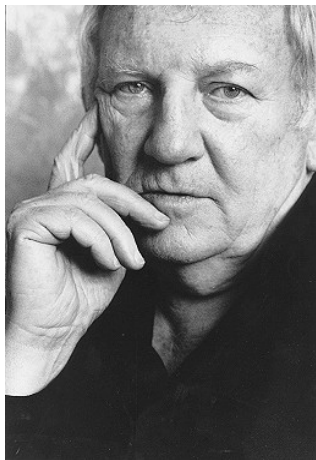
<http://www.hillesum.org/images/Etty.jpg>

Anne Frank

http://en.wikipedia.org/wiki/Anne_Frank

Hugo Claus

http://www.dbnl.org/auteurs/portret/clau005_p03.gif

8. Bronnen

8.1. Literatuurlijst:

Jaap Grave, Internationale neerlandistiek 47/2, Rozenberg Publishers 2009.
Herbert van Uffelen, Moderne Niederländische Literatur im Deutschen Sprachraum 1830-1990.

8.2. Internetbronnen:

<http://home.deds.nl/~mulisch/>

<http://lic.ned.univie.ac.at/nl/node/5181>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Anne_Frank

http://nl.wikipedia.org/wiki/Carl_von_Ossietzky_Universiteit

http://nl.wikipedia.org/wiki/Cees_Nooteboom

<http://www.ceesnooteboom.com/?cat=6>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Etty_Hillesum

http://nl.wikipedia.org/wiki/Harry_Mulisch

http://nl.wikipedia.org/wiki/Het_stenen_bruidsbed

http://nl.wikipedia.org/wiki/Hugo_Claus

http://nl.wikipedia.org/wiki/Margriet_de_Moor

http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlands_als_vreemde_taal

http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlands_in_Duitsland

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Nedersaksen>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Noord-Rijnland-Westfalen>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Universiteit_van_Keulen

http://nl.wikipedia.org/wiki/Vrije_Universiteit_Berlijn

http://nl.wikipedia.org/wiki/Westf%C3%A4lische_Wilhelms_Universiteit

http://taalunieversum.org/nieuws/986/nederlandse_taal_populair_in_duitsland

http://taalunieversum.org/taalunie/nu_ook_geschiedenis_van_de_nederlandstalige_literatuur_voor_duitstaligen/

<http://taalunieversum.org/taalunie/werkterreinen>

http://taalunieversum.org/taalunie/wie_zijn_wij/

<http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/25/>
<http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/28/>
<http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/29/>
<http://taalunieversum.org/voorzetten/9071313395/62/>
http://taalunieversum.org/wereldwijd/certificaat_nederlands_als_vreemde_taal/index.php
http://taalunieversum.org/wereldwijd/nederlands_op_scholen_in_aangrenzende_taalgebieden
http://taalunieversum.org/wereldwijd/student-assistenten/duitsland_universitt_zu_kln_institut_fr_niederlandistik_kln/
<http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/29/>
<http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/53/>
<http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/54/>
<http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/55/>
<http://vana.taalunie.org/voorzetten/9071313395/55/>
http://www.bol.com/nl/p/nederlandse-boeken/de-kegelwerper/1001004005469242/index.html#product_description
<http://www.ceesnooteboom.com/?cat=6>
<http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=105>
<http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=110>
<http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=115>
<http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=177>
<http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=121>
<http://www.cnavt.org/main.asp?lan=13&typ=176>
http://www.dbnl.org/tekst/_ons003200001_01/_ons003200001_01_0141.php
<http://www.debezigebij.nl/web/Artikelpagina/Margriet-de-Moor-naar-De-Bezige-Bij.htm>
<http://www.duitsland.nl/site/achtergronden/Onderwijs.html>
<http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/bachelor.html>
<http://www.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/nl/we04/niederlandistik/studienbewerber/master.html>
<http://www.hausderniederlande.de/>
<http://www.jaapdr.dds.nl/noot/>

<http://www.kb.nl/dossiers/mulisch/index.html>
<http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=317>
[http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=336&tx_bookshop_pi1\[mode\]=1&tx_bookshop_pi1\[pointer\]=4&cHash=c9776c36c33abf9ed71e69a41ca8103b](http://www.margrietdemoor.nl/index.php?id=336&tx_bookshop_pi1[mode]=1&tx_bookshop_pi1[pointer]=4&cHash=c9776c36c33abf9ed71e69a41ca8103b)
<http://www.mystiek-mediapastoraat.nl/document.xml?producer=document&nodeId=200548&docId=200641>
<http://www.niederlandistik.uni-oldenburg.de/12588.html>
<http://www.nrcboeken.nl/recensie/nederlandse-vrouwen-moeten-we-hebben>
http://www.nrc.nl/kunst/article2059611.ece/Hier_heeft_hij_geen_last_van_de_Grote_Drie_
<http://www.plein.nl/nieuws/Cees-Nooteboom-wint-Duitse-literatuurprijs>
http://www.ru.nl/actueel/persberichten/unieke_tweejarige/
http://www.ru.nl/vox/archief/zoek_op_nummer/nummers_%28index/jaargang_7/inhoudsopgave_vox_2/%27nooteboom_maakt/1
<http://www.studeren.uva.nl/ma-comparatieve-neerlandistik>
<http://www.scholieren.com/boekverslagen/20127>
<http://www.scholieren.com/werkstukken/16902>
<http://www.tctubantia.nl/regio/5123832/Nederlands-populair-in-Duitsland.ece>
http://www.trouw.nl/krantenarchief/1995/05/12/2540506/_Haus_der_Nederlande_brengt_Duitsers_kennis_over_lage_landen_bij.html
<http://www.trouw.nl/nieuws/europa/article1831788.ece>

9. Resumé in het Tsjechisch

Ve své bakalářské práci se zabývám pozicí Nizozemštiny na území Německa. Tyto dvě země toho měly totiž vždy mnoho společného, ať už se jedná o propletené dějiny, podobnou kulturu či jazyk. Právě úřední jazyky těchto dvou zemí jsou si nápadně podobné. Velké množství stejných či stejně znějících slov a obdobná gramatika může dokonce způsobit, že ten, kdo tyto dva jazyky neovládá, mezi nimi nemusí vidět velký rozdíl. Mohlo by to být způsobeno tím, že západogermánské jazyky, mezi které nizozemština a němčina patří, pocházejí z jednoho a toho samého jazyka. Je to ale jen domněnka a s jistotou to tvrdit nelze. Obdobně je na tom dále také místy úzce spojená historie. U těchto dvou zemí se toho dá porovnávat opravdu hodně, neboť mezi nimi existuje veliké množství souvislostí.

Protože se jedná o značně široké téma, vymezila jsem si ve své bakalářské práci tři hlavní okruhy, kterým jsem se chtěla věnovat. První z nich nese názvem *Nederlands in de aangrenzende taalgebieden* (Nizozemština v pohraničních oblastech) a zabývám se v něm postavením nizozemštiny v německých spolkových republikách Dolní Sasko a Severní Porýní-Vestfálsko. Právě zde je totiž nizozemština velmi silně zakořeněná. Díky tomu, že tyto republiky leží přímo u nizozemských hranic, jsou jejich obyvatelé často v kontaktu s nizozemštinou a její znalost jim často přijde vhod. Nizozemština si své místo upevnila dokonce natolik, že je vedle univerzit vyučována také na ostatních formách škol.

Druhý okruh *Nederlands aan de universiteiten* (Nizozemština na univerzitách) je rozdělen do dvou částí. První část poskytuje informace o historii nederlandistiky v Německu a o zájmu německých studentů studovat nizozemský jazyk a kulturu. V druhé části je přehled univerzit, na kterých je nizozemština vyučována jako samostatný hlavní obor.

V posledním okruhu pod názvem *Nederlandse auteurs in Duitse vertaling* (Nizozemští autoři překládaní do němčiny) se zabývám trojicí nizozemských spisovatelů, kteří jsou v současnosti v Německu nejpopulárnější a jejichž knihy

jsou do němčiny nejčastěji překládány. Část je věnována také autorům z období po Druhé světové válce, neboť i jejich díla především svou tematikou německé čtenáře oslovila.

10. Resumé in het Engels

My bachelor thesis is about position of Dutch in Germany. These two countries have a lot of common issues for example connected history, similar culture or language. Especially official language of these countries are very similar. There are a lot of similar or homophonic words and analogical grammar in these languages. This can cause that people who can't speak these languages don't see the difference between them. It could also be caused by the fact that West-Germanic languages comes from the same language. And German and Dutch are West-Germanic languages. But it is just presumption and we can't not say it certainly. There is also connection with history. There is a lot of for comparison between these two countries because there are a lot of connections.

Because this is really extensive topic I determined three chapters in my bachelor thesis which I wanted to pay attention. The first of them is called *Nederlands in de aangrenzende taalgebieden* (Dutch in border areas). This chapter is about role of Dutch in German Federal Republics – Saxony and North Rhineland-Westphalia because there are deep roots of Dutch. Thanks to the fact that these republics are situated near the Dutch borders their inhabitants are often in contact with Dutch and its knowledge come in handy. Place of Dutch is so strong that it is taught at university and other schools.

The second chapter *Nederlands aan de universiteiten* (Dutch at university) is divided into two parts. The first part gives us an information about history of Dutch in Germany and about interest of German students in studying Dutch language and culture. In the second part there is a list of colleges where the Dutch is taught as separated main field.

The last chapter called *Nederlandse auteurs in Duitse vertaling* (Dutch authors translated into German). It is about trio of Dutch writers who are the most popular in Germany nowadays and whose books are the most translated into German. This chapter is also about authors from period after The Second World War because their publications address German readers too.

11. Anotace

Jméno: Vendula Pavlišťíková

Název katedry a fakulty: Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Pozice nizozemštiny v Německu

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

Počet stran: 56

Počet příloh: 3s. příloh

Počet titulů použité literatury:

Klíčová slova: nizozemština, Německo, Dolní Sasko a Severní Porýní-Vestfálsko, nederlandistika, nizozemští spisovatelé

Krátká charakteristika:

Tématem bakalářské práce je pozice nizozemštiny na území Německa. Práce je rozdělena do tří tématických okruhů a těmi jsou: nizozemština v německých spolkových republikách Dolní Sasko a Severní Porýní-Vestfálsko, nederlandistiky v Německu a nizozemští spisovatelé, kteří jsou v Německu oblíbení a jejich díla jsou nejčastěji překládána do němčiny. Cílem této práce je podat informace o těchto třech okruzích.